

KATHOLIEK DEMOCRATISCHE BOND

De **Katholiek Democratische Bond** (KDB) was een in 1933 opgerichte dissidente katholieke lijst rondom J.A. Veraart. In het interbellum gold deze Delftse hoogleraar als het *enfant terrible* van de RKSP. In 1919 was hij de drijvende kracht achter het door de verschillende katholieke bonden ondertekende Paasmanifest geweest. Nadat de werkgevers zich in 1922 hadden teruggetrokken uit het overleg tussen de bonden, en de RKSP in steeds conservatiever vaarwater verzeild dreigde te raken, richtte Veraart met enige andere linkse katholieken het Verbond St. Michaël op. Als voorzitter van deze binnen de katholieke zuil omstreden studieclub en als lid van de Tweede Kamer (vanaf 1925) kwam Veraart menigmaal in conflict met de RKSP-leiding, onder meer door zijn voorkeur voor een coalitie met de SDAP en door zijn pleidooien voor medezeggenschap van arbeiders in de bedrijven. In 1929 kwam een einde aan Veraarts Kamerlidmaatschap: het partijbestuur van de RKSP wilde andere deskundigen op de kandidatenlijst laten benoemen (het zogenaamd politiek advies). In de daaropvolgende jaren raakte Veraart steeds verder vervreemd van de RKSP. De partij slaagde er zijns inziens niet in om een adequaat antwoord te vinden op de economische crisis en de sociale ellende die daarvan het gevolg was. Op 9 december 1932 stapte Veraart uit ‘dat roemloos geworden conglomeraat katholieken’, een gebeurtenis die toentertijd de nodige stof deed opwaaien. De directe aanleiding was het afwijzen door de partijraad van voorstellen die hij samen met onder meer F.E. Evers had geformuleerd om de gevolgen van de economische crisis te beteugelen.

Ruim een maand later, op 18 januari 1933, richtte Veraart samen met enige geestverwanten, (o.a. de reeds genoemde Evers en A.P.C. Peters, voorzitter van het Katholiek Verbond der Jongeren) de Katholiek Democratische Bond op. In een eerder stadium zou Veraart zich bij de **Roomsch-Katholieke Volkspartij** (RKVP) hebben gemeld, maar deze partij had hem het lijsttrekkerschap geweigerd. In de maanden februari en maart voerde Veraart namens de KDB eveneens besprekingen met andere katholieke dissidenten als de **Limburgsche Federatie** (LF) van H.F. Meertens en de uiterst marginale **Roomsch-Katholieke Arbeiderspartij** (RKAP). Met beide partijen kwam het echter niet tot een overeenkomst.

Gewapend met het door hem en Evers opgestelde crisisprogramma, waarin de invoering van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie centraal stond, voerde Veraart vooral in Limburg een uitgebreide campagne, waarbij de partij zich in het bijzonder op ambtenaren richtte. ‘Wilt gij welvaart, kiest Veraart’, zo luidde de slogan van de KDB. Daarnaast legde de partij de nadruk op haar meer zuivere katholicisme: zij pleitte onder meer voor opheffing van het processieverbod en voor een gezantschap bij de paus. De scheuring van de RKSP was van tijdelijke aard volgens de partij: het doel van de KDB was om de RKSP weer in progressiever vaarwater te leiden.

Ondanks de vrij uitvoerige verkiezingscampagne wist de KDB bij de verkiezingen op 26 april 1933 slechts 0.55% van de stemmen te behalen, te weinig voor een zetel. De uitgebreide campagne in Limburg vertaalde zich in 3.11% van de stemmen aldaar. In andere kieskringen bleef de partij echter ver achter.

Deze voor de KDB teleurstellende verkiezingsuitslag toonde aan dat de ruimte ter linkerkant van de RKSP te klein was voor twee verschillende partijen. In de maanden na de verkiezingen voerden vertegenwoordigers van de RKVP en KDB dan ook besprekingen om te komen tot een fusie. Begin juli 1933 kwamen de beide partijen tot een akkoord en op 15 juli 1933 werd de KDB op een congres in Den Bosch formeel opgeheven. Een week later vond de oprichting van de **Katholiek Democratische Partij** (KDP) plaats. Veraart werd tot voorzitter benoemd en zijn crisisprogramma kreeg de status van het officiële partijprogramma van de nieuwe partij.